

Jätehuoltomääräysten perustelumuistio

Äänekosken kaupunki

Jätehuoltomääräykset hyväksytyt teknisessä lautakunnassa 7.9.2016.
Voimassa 1.10.2016 alkaen Äänekosken kaupungin alueella.

1. Yleiset perustelut

Kunnallisia jätehuoltomääräyksiä uudistetaan ja ajanmukaistetaan 1.5.2012 voimaan tulleen jätelain (646/2011) säännösten ja uuden terminologian huomioon ottamiseksi. Jätelain 91 §:n mukaan kunta voi antaa jätehuollon järjestämiseen liittyen paikallisia määräyksiä.

2. Keskeisimmät muutokset

Terminologian osalta keskeinen muutos on aikaisemmassa jätelainsäädännössä käytetyn termin järjestetty jätteenkuljetus korvaaminen nykylainsäädännön mukaisella termillä kiinteistöittäinen jätteenkuljetus, jolla tarkoitetaan kunnan vastuulle säädetyn jätteen kuljettamista kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanotto paikasta kunnan määräämään jätteen käsittelypaikkaan. Jätelain mukaan kunta vastaa siitä, että jätelain 32 §:ssä kunnan vastuulle säädetty jäte kuljetetaan kiinteistöltä joko kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Äänekosken kaupungin alueella on käytössä kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetusjärjestelmä.

Yksi huomattavimmista jätelain muutoksista koskee kunnan määräysvallan rajoittumista pääosin vain sen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluviin jätteisiin (jätelaki 32 §). Näin ollen myös jätehuoltomääräyksistä on rajattu pois elinkeinotoiminnan tuottama jäte muilta osin kuin yleiseen jätteen asianmukaiseen käsittelyyn ja jätehuollon teknisiin asioihin liittyen. Lisäksi jätehuoltomääräyksissä on korostettu kaikkien vakituisten asuinkiinteistöjen ja vapaa-ajan kiinteistöjen velvollisuutta liittyä kunnan järjestämään jätehuoltoon. Liittymisvelvollisuuden täyttämistä määrätään yksityiskohtaisemmin kuin aikaisemmissa jätehuoltomääräyksissä.

Lisäksi yhtenä huomattavana muutoksena aikaisempiin jätehuoltomääräyksiin verrattuna on asumisessa syntyvien lietteiden kuljetusta ja käsittelyä koskevien pykälien lisääminen kunnallisiin jätehuoltomääräyksiin. Jätelain 32 §:n mukaan kunnan on järjestettävä vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvän sako- ja umpikaivolietteen jätehuolto sekä muiden kunnan jätehuollon järjestämisvastuun piiriin kuuluvien toimijoiden lietteiden jätehuolto.

Uusissa jätehuoltomääräyksissä on huomioitu erityisesti myös jätehuollon etusijajärjestyksen toteutuminen, pakkausjätteiden keräysvastuun siirtyminen kunnalta tuottajille sekä kuivajätteen polttolaitoskäsittelyn alkaminen.

3. Pykäläkohtaiset perustelut

1 Luku SOVELTAMISALA JA YLEISET VELVOITTEET

1 § Soveltamisala

Jätehuollon velvoitteet perustuvat jätelakiin (646/2011), jäteasetukseen (179/2012), muihin jätelain nojalla annettuihin asetuksiin sekä kunnan jätehuoltomääräyksiin.

Jätelaissa on määritelty millaisista asioista jätehuoltomääräyksiä voi antaa ja keitä ne koskevat. Jätelain 91 §:n mukaan jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa määräyksiä jätteiden keräykseen, vastaanottoon ja kuljetuksen käytännön järjestelyihin sekä niiden teknisiin vaatimuksiin liittyvissä asioissa myös muiden kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien jätteiden osalta. Määräykset koskevat toimintaa siltä osin kuin on tarpeen jätteen hallitsemattoman käsittelyn, jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan sekä roskaantumisen ehkäisemiseksi.

Jätehuoltomääräyksissä on lueteltu ne pykälät ja momentit, jotka velvoittavat myös kaikkia elinkeinotoiminnan harjoittajia. Jätehuoltomääräyksiä sovelletaan elinkeinotoiminnan jätteisiin myös silloin, jos elinkeinotoiminnan jäte kuuluu kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin jätelain 32 §:n, 1 momentin, kohtien 2, 4 tai 5 nojalla eli jos kyseessä on yksityinen sosiaali- ja terveystoiminta tai koulutustoiminta tai jos elinkeinotoiminnan jäte kerätään muun kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan jätteen kanssa.

Jos elinkeinotoiminnan harjoittajan jäte käsitellään kunnan jätehuoltojärjestelmässä toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden nojalla (jätelaki 33 §), jätehuoltomääräysten soveltamisesta sovitaan elinkeinotoiminnan harjoittajan kanssa tehtävässä sopimuksessa.

Terveystoiminnan erityisjätteet on jätehuoltomääräyksissä rajattu osittain pois soveltamisalasta.

2 § Määritelmät

Tässä pykälässä määritellään jätehuoltomääräysten kannalta tarpeelliset käsitteet.

3 § Jätehuollon tavoitteet

Jätehuoltomääräyksissä kerrotaan jätelain tavoitteista jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi. Pykälässä ei anneta jätelakia tarkentavaa määräystä, vaan siinä käsitellään jätelain 8 §:n velvoitteita.

2 Luku KUNNAN JÄTEHUOLTOJÄRJESTELMÄÄN LIITTYMINEN

4 § Velvollisuus liittyä kunnan jätehuoltojärjestelmään

Liittyminen kunnan jätehuoltojärjestelmään on tuotu määräysten alkuun merkittävyytensä vuoksi. Liittyminen kunnan jätehuoltojärjestelmään tapahtuu käytännössä liittymällä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Pykälässä velvoitetaan kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan jätteen haltija luovuttamaan jätteensä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen ja sitä kautta liittymään kunnan jätehuoltojärjestelmään.

Kuljettajan tehtäväksi määrätään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen luovutetun jätteen kuljettaminen kunnan osoittamaan paikkaan tai tuottajavastuunalaisten jätteiden osalta tuottajan järjestämään vastaanottoaikaan. Jätteiden kuljettaminen kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään kuuluvaan paikkaan on kunnan jätehuoltojärjestelmän kannalta yhtä tärkeää kuin kiinteistöjen liittyminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen.

5 § Elinkeinotoiminnan jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella

Jätelain mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää myös muun kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan toimijan pyynnöstä tämän jätehuolto, mikäli toimijan tarvitsemia palveluita ei ole tarjolla yksityisillä markkinoilla ja tuotettu jäte pystytään käsittelemään kunnan jätehuoltojärjestelmässä. Tarvittavista jätehuoltopalveluista tehdään sopimus kunnan sekä palveluita tarvitsevan toimijan välillä.

6 § Liittyminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen

Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on Äänekosken kaupungin alueella kiinteistön haltijan järjestämä.

Liittymismenettelyssä korostetaan kiinteistön haltijan vastuuta ottaa yhteyttä jätehuoltorekisteriin hyväksytyyn jätteenkuljettajaan.

7 § Kiinteistökohtainen jäteastia

Sovittuaan liittymisestä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kiinteistön haltijan on järjestettävä keräyspaikka kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettaville jätteille (jätelaki 40 §) sekä hankittava tarvittavat jäteastiat. Keräyspaikka voi olla myös kiinteistön ulkopuolella, jos sitä ei voida kiinteistölle järjestää ja haltija sopii asiasta maanomistajan kanssa.

8 § Yhteisastia

Yhteisen jäteastian eli yhteisastian eli kimppa-astian perustaminen ja käyttö voidaan jätehuoltomääräyksissä mahdollistaa lähekkäin sijaitseville kiinteistöille. Läheisyyden määrittelee käytäntö, mutta kiinteistöjen välimatkojen pitäisi olla lyhyet ja kulkureittien olla yhteneviä. Yhteisastia voi sijaita esimerkiksi kiinteistöille johtavan tien alussa, jolloin kaikki kiinteistöillä asuvat kulkevat sen kautta. Tärkeintä on, että yhteisastian käyttö on seurattavissa, eikä muodostu esimerkiksi liian suuria hallitsemattomia yhteisastioita. Tämän takia yhteisastiasta on velvoitettava ilmoittamaan.

Yhteisastian perustamisen vakituisen asunnon ja vapaa-ajanasunnon välillä pitäisi perustua kiinteistöjen lähekkäisyyteen, kuten muissakin tapauksissa. Yhteisastiaa käyttävien kiinteistöjen pitäisi kaikissa tapauksissa sijaita samalla alueella, sillä jätelain 41 § velvoittaa luovuttamaan jätteen "alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen". Lähekkäisyyden tai saman alueen määrittely on aina tapauskohtaista, mutta tarkoituksena ei ole, että jätteitä kuljetetaan pitkiä matkoja vapaa-ajanasunnolta vakituiselle asunnolle. Yhteisastian perustamista suunnittelevien kiinteistöjen sijainti eri kuntien tai eri jätehuoltoviranomaisten alueella on yhdenvertaisen kohtelun kannalta ongelmallista. Siten kiinteistöjen omistussuhteet (saman omistajan omistuksessa olevat kiinteistöt) tai sukulaisuussuhteet eivät voi olla perusteina yhteisastian käyttämiselle.

Useimmiten yhteisastiaa käytetään kuivajätteen keräämiseen. Yhteisastioita voidaan ja on jopa suositeltavaa käyttää myös biojätteen keräämiseen, koska usein sitä syntyy vähän tyhjennysväliin nähden.

Yhteisastian käytöstä on ilmoitettava. Ilmoituksen vastaanottavan tahon määrittely riippuu mahdollisuudesta merkitä yhteisastiaa käyttävät kiinteistöt

asiakasrekisteriin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jätelaskun jakamistapa (jätteenkuljetusyritys jakaa laskun valmiiksi tai yhteisastian käyttäjät sopivat kustannuksista keskenään) määrittelee ilmoituksen vastaanottavan tahon, joka voi olla joko jätteenkuljetusyritys tai jätehuoltoviranomainen.

Mikäli yhteisastian käytöstä aiheutuu ongelmia, voi valvova viranomainen eli kunnan ympäristönsuojeluviranomainen kieltää yhteisastian käytön tai kehottaa ryhtymään toimenpiteisiin, kuten esimerkiksi kasvattamaan astiakokoa.

3 Luku JÄTTEIDEN KERÄÄMINEN KIINTEISTÖLLÄ

9 § Erikseen lajiteltavat jätelajit

Hyötyjätteille annettavilla lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteilla edistetään etusijajärjestyksen toteutumista ja jätelain mukaista erilaatuisten jätteiden erilläänpitovelvollisuutta. Kunnan velvollisuutena on edistää kierrättämistä siten, että etusijajärjestys toteutuu ja jäteasetuksen kierrätystavoite täyttyy.

Tarkoituksena on kannustaa jätteen haltijoita erottamaan hyötyjätteet kuivajätteestä. Erilliskerätty hyötyjäte on kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvaa jätettä, joten se tulee toimittaa kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään kuuluvaan vastaanottopaikkaan. Tuottajavastuunalaisten jätteiden osalta kiinteistöt tulee jätelain mukaisesti velvoittaa toimittamaan jäte tuottajien vastaanottopaikkaan. Tuottajien keräystä on myös sellainen keräys, jossa keräyksen järjestäjä toimii yhteistoiminnassa tuottajan kanssa tuottajan lukuun.

Jätelain 41 §:n 3 momentti antaa kiinteistön haltijalle mahdollisuuden järjestää erilliskerätyn pakkausjätteen jätteenkuljetuksen kiinteistöltä, jos pakkausjätettä ei kuljeteta tuottajan tai kunnan huolehtimassa täydentävässä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa.

10 § Kuivajäte

Kuivajäte ohjautuu jatkossa pääasiassa energiahyödyntämiseen. Siten annetaan määräyksiä esimerkiksi sen osalta, mitä kuivajäteastiaan saa laittaa. Etusijajärjestyksen noudattamiseksi on tärkeää, että yhdyskuntajätteestä saadaan syntypaikkalajittelun ja erilliskeräyksen kautta eroteltua kaikki

kierrätyskelpoiset jakeet. Lisäksi on syytä ottaa huomioon, että esimerkiksi metalli on tärkeää saada erotettua energiahyödyntämiseen menevästä kuivajätteestä.

Pykälässä tuodaan esille, että kuivajätteen keräämiseen tarkoitettu jäteastia tulee olla käytössä kaikilla kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvilla kiinteistöillä.

Joidenkin materiaalien keräämistä energiahyödyntämiseen ohjautuvan kuivajätteen sekaan rajoitetaan. Rajoittamistarpeeseen ja sen tarkkuuteen voi vaikuttaa polttolaitoksen polttotekniikka.

Kun polttotekniikka, kuten jätteen arinapoltto, mahdollistaa myös vähäisessä määrin palamattoman materiaalin syöttämisen polttolaitokseen, voidaan sallia pienten palamatonta materiaalia olevien erien kerääminen kuivajäteastiaan. Sallia voidaan esimerkiksi hehkulamppujen, pienten PVC-muovia olevien esineiden ja yksittäisten posliiniastioiden kerääminen kuivajäteastiaan.

Suuremmat palamatonta materiaalia olevat erät veloitetaan toimittamaan erikseen esimerkiksi jäteasemalle, jossa ne päätyvät niille sopivaan asianmukaiseen käsittelyyn. Jäteasemalle toimitettavia eriä voivat olla esimerkiksi suuret PVC-muovia sisältävät jäte-erät.

11 § Energiajakeen lajittelu ja kerääminen erikseen

Äänekosken kaupungin alueella on käytössä sekä energiajakeen että kuivajätteen keräys johtuen erilaisista käytettävissä olevista polttotekniikoista. Energiajakeen käsittelymaksut ovat jäteverottomana olleet myös hinnaltaan kuivajätteen käsittelymaksuja edullisempia.

Energiajakeen erilliskerääminen omiin kiinteistökohtaisiin jäteastioihin on kaikille kiinteistöille vapaaehtoista. Energiajakeetta kerätään ainoastaan kyseisen jätelajin kuljetuksista huolehtivan jätteenkuljetusyrityksen määrittelemillä alueilla.

12 § Asumisessa syntyvien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet

Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteilla edistetään etusijajärjestyksen toteutumista, sillä niiden kautta kierrättämisestä tehdään vaivatonta. Lisäksi niiden kautta vaikutetaan esimerkiksi energiahyödyntämiseen ohjautuvan kuivajätteen sisältöön, sillä esimerkiksi metalli ja lasi haittaavat polttoprosessia.

Kunta voi jätelain nojalla järjestää pakkausjätteiden täydentävää keräystä eli se voi järjestää erilliskerätyn pakkausjätteen kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen tuottajan vastaanottoon riippumatta siitä, järjestetäänkö jätteenkuljetus kunnan vai kiinteistön haltijan järjestämänä. Kunta voi velvoittaa jätehuoltomääräyksissään tietyn kokoisia kiinteistöjä kiinteistökohtaiseen pakkausjätteiden keräykseen.

Kiinteistöllä omiin jäteastioihinsa kerättävät hyötyjätteet kuljetetaan kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa.

Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet koskevat Äänekoskella sekä taajamia että haja-asutusalueita.

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista (331/2013) rajoittaa orgaanisen jätteen sijoittamista kaatopaikoille 1.1.2016 alkaen. Orgaanisella aineksella tarkoitetaan esim. paperia, pahvia, muovia, puuta, elintarvikkeita ja muuta biohajoavaa ainesta. Näin ollen mahdollisen kaatopaikkasijoitettavan kuivajätteen joukossa ei saa olla biojätettä vaan se on erilliskerättävä kiinteistöllä. Biojätteen osalta lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden antaminen koko Äänekosken kaupungin alueella on tärkeää sekä etusijajärjestyksen että kuivajätteen polttolaitoskäsittelyn kannalta. Tulevaisuudessa biojätteen toivotaan ohjautuvan hyötykäyttöön ja toisaalta biojäte ei sovellu tällä hetkellä käytössä olevaan jätteenpolttajärjestelmään.

Biojätteen erilliskeräysvelvoitetta ei tarvitse soveltaa, jos kiinteistöllä kompostoidaan sillä syntyvä biojäte. Tarkemmat ohjeet biojätteen kompostoinnista annetaan erillisessä pykälässä.

Etusijajärjestyksen toteutumisen parantamiseksi mahdollistetaan lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen liittyminen hyötyjätteiden kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Näiden kiinteistöjen osalta liittyminen tapahtuu sopimalla asiasta jätteenkuljetusyrityksen kanssa.

Mahdollisuus sopia vapaaehtoisesta hyötyjätteiden kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta on järkevää rajata koskemaan alueita, joissa kiinteistöiltä muutenkin kuljetetaan hyötyjätteitä lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden perusteella. Näin huomioidaan kohtuulliset keräys- ja kuljetuskustannukset sekä kuljetuksista aiheutuvat ympäristövaikutukset.

Hyötyjätteiden pakollisen tai vapaaehtoisin kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jäävillä kiinteistöillä kiinteistön haltija voi sopia itse jätteen kuljettajan kanssa pakkausjätteiden kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta niin halutessaan (jätelaki 41 § 3 mom.).

Muovipakkausjätteen osalta suositellaan sen erilliskeräystä ja toimittamista tuottajien osoittamaan vastaanottoaikaan. Suosituksen muuttamista määräykseksi tulee harkita siinä vaiheessa, kun tuottajat järjestävät muovipakkausten keräyspisteitä jokaiseen Äänekosken taajamaan. Vaihtoehtona muovipakkausjätteen erilliskeräykselle määrätään sen sijoittaminen joko kiinteistön energia- tai kuivajäteastiaan.

Paperin lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet perustuvat jätelakiin, siitä ei voida antaa laista poikkeavia määräyksiä.

13 § Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirissä olevilla kiinteistöillä syntyvien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet

Muille kuin asuinkiinteistöille annettavat erilliskeräysvelvoitteet koskevat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin jätelain 32 §:n perusteella kuuluvia kiinteistöjä. Lisäksi kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella kunnan jätehuoltojärjestelmään jätteensä toimittavat kiinteistöt voidaan velvoittaa noudattamaan tämän pykälän erilliskeräysvelvoitteita palvelusta tehtävässä sopimuksessa.

Muille kuin asuinkiinteistöille annettavat lajitteluelvoitteet määritetään asuinkiinteistöjä koskevat lajitteluelvoitteet huomioon ottaen. Jätehuoltomääräyksiä annettaessa on harkittava, onko muilta kiinteistöiltä taloudelliset ja ympäristönsuojelulliset näkökohdat huomioon ottaen järkevää kerätä muita jakeita kuin niitä mitä asuinkiinteistöiltä kerätään. Esimerkiksi puujätteen erilliskeräyksen osalta on arvioitava, kuinka paljon sitä kokonaisuudessaan syntyy kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin tulevilta kiinteistöiltä ja onko kyseisen määrän noutaminen logistiikan ja ympäristövaikutusten kannalta järkevää. Puu soveltuu kuitenkin

energiahyödyntämiseen energia- tai kuivajätteen mukana. Puujätettä voi syntyä esimerkiksi koulutustoiminnassa.

Lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet on suositeltavaa perustaa jätteiden kertymiseen. Selkeintä on velvoittaa erilliskeräämään jätteet aina sellaisissa tapauksissa kun niitä syntyy, määrästä riippumatta.

Biojätteen kompostointia ei ole mahdollistettu muille kuin asuinkiinteistöille.

14 § Muut erikseen kerättävät jätteet

Muita erikseen kerättäviä jätelajeja ovat muut tuottajavastuunalaiset jätteet kuin pakkausjätteet sekä vaaralliset jätteet ja erityisjätteet. Vaarallisista jätteistä ja erityisjätteistä määrätään jätehuoltomääräyksissä toisaalla tarkemmin, joten tähän pykälään sisällytetään ainoastaan velvoite kerätä ne erilleen hyötyjätteistä ja kuivajätteestä.

Rakennus- ja purkujätteelle annetaan jäteasetuksen 15 §:ssä tarkat erilliskeräysvelvoitteet, jotka koskevat niin elinkeinotoimintaa kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Asuinkiinteistöillä syntyvä rakennus- ja purkujäte kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että se on peräisin kiinteistön haltijan omatoimisesta remontoinnista tai silloin kun kiinteistön haltija vastaa itse rakennus- ja purkujätteen jätehuollosta hankkiessaan palveluita yrityksiltä. Mikäli remontointipalveluita tarjoava yritys vastaa asuinkiinteistöllä syntyvän rakennus- ja purkujätteen jätehuollosta, on se elinkeinotoiminnan jätettä, eikä siitä voida antaa jätehuoltomääräyksissä määräyksiä.

4 Luku JÄTTEIDEN OMATOIMINEN KÄSITTELY JA HYÖDYNTÄMINEN KIIINTEISTÖLLÄ

15 § Kompostointi

Kompostointiin kannustaminen edistää etusijajärjestyksen toteutumista. Kiinteistökohtaisessa kompostorissa voidaan kompostoida elintarvikejätettä, puutarhajätettä, kuivakäymäläjätettä ja tietyin edellytyksin vähäisiä määriä jätevesilietteitä. Jotta kompostointi onnistuu, on kompostorin ylläpitoon

kiinnitettävä huomiota. Lisäksi korostetaan, että kompostoriin ei saa laittaa maatumatonta jätettä.

Mikäli samaa kompostoria käyttää useampi kuin kaksi huoneistoa, kompostorin asianmukaisen käytön varmistamiseksi sille on nimettävä vastuuhenkilö.

Biojätteen erilliskeräyksen korvaavasta kompostoinnista ja sen lopettamisesta veloitetaan ilmoittamaan jätehuoltoviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä yhden kiinteistön kompostoria että useamman kiinteistön yhteiskompostoria. Ilmoituksilla pystytään seuraamaan kiinteistöjen biojätteen käsittelytapaa niissä tapauksissa, kun kiinteistö ei ole liittynyt biojätteen osalta kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen.

Elintarvike- tai ulosteperäistä jätettä kompostoitaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota hygieniaan ja hajuhaittojen torjumiseen. Näiden jätteiden kompostointiin käytettävän kompostorin pitää ehdottomasti olla jyrsijä- ja haittaeläinsuojattu. Lisäksi suositellaan lämpöeristetyn kompostorin käyttämistä.

Eryteisesti elintarvike- ja ulosteperäistä jätettä kompostoitaessa tulee varmistua, että jäte on täysin kompostoitunut ennen sen poistamista kompostorista. Esimerkiksi kuivakäymäläjäte voi vaatia jälkikompostoinnin kompostorin ulkopuolella.

Puutarhajätteen kompostointia koskevat määräykset eivät ole niin tarkkoja kuin elintarvike- ja ulosteperäistä jätettä koskevat määräykset. Määräyksen tulee kuitenkin olla sen muotoinen, että se estää epämääräisten kompostikasojen syntyminen ja puutarhajätteen leviämisen kompostista ympäristöön.

Kompostorin sijoittamiseen kiinteistöllä liittyvät määräykset eivät ole varsinaisia jätehuoltomääräysten toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Ne eivät saa olla ristiriidassa muiden kunnallisten määräysten kanssa. Kompostorin sijainnille on voitu antaa määräyksiä esimerkiksi rakennusjärjestyksessä ja ympäristönsuojelumääräyksissä.

16 § Jätteen polttaminen

Jätteiden polttaminen tulee lähtökohtaisesti kieltää jätehuoltomääräyksissä. Tässä pykälässä määritellään tilanteet, joissa jätteen polttaminen eli jätteen omatoiminen käsittely on mahdollista.

Haja-asutusalueella voidaan sallia risujen, oksien, käsittelemättömän puujätteen ja vastaavien polttaminen avopolttona, jos se ei aiheuta haittaa tai vaaraa ympäristölle tai terveydelle ja poltettavien jätteiden määrä on vähäinen. Käsitellyn puujätteen polttamista ei voi sallia.

Kiinteistön lämmitysjärjestelmässä poltettavaksi voidaan sallia käsittelemätön puujäte, risut ja oksat sekä pienet määrät paperia, pahvia ja kartonkia. Paperia, pahvia ja kartonkia pitäisi käyttää vain sytykkeenä. Muiden jätteiden, kuten polttokelpoisen muovin, polttamista ei voi sallia kiinteistöjen tulipesissä, sillä niissä ei ole palamiselle optimaaliset olosuhteet.

17 § Jätteen hautaaminen

Jätteen hautaaminen on jätelainkin perusteella lähtökohtaisesti kielletty, ainoastaan tietyt poikkeukset tästä periaatteesta ovat mahdollisia.

Tarkat ohjeet esimerkiksi lemmikkieläinten hautaamiseksi eivät ole varsinaisia jätehuoltomääräyksiin liittyviä määräyksiä, koska niiden tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ja terveyden vaarantumisen estäminen. Siten ne tulee sisällyttää ympäristönsuojelumääräyksiin. Mikäli tarkempia ohjeita lemmikkieläinten hautaamiseen halutaan tuoda jätehuoltomääräyksissä esille, voi ne esittää esimerkiksi Jäteoppaassa. Siinä voidaan esimerkiksi viitata Eviran ohjeisiin kuolleiden lemmikki-, tuotanto- ja muiden eläinten käsittelystä.

5 Luku JÄTEASTIAT

18 § Jäteastiatyypit

Kiinteistöllä on oltava tarvittava määrä jäteastioita syntyvään jätemäärään, erilliskeräysvelvoitteisiin ja tyhjennysväliin nähden.

Jätelaissa kiinteistön haltija velvoitetaan nimenomaan järjestämään vastaanottopaikka jätteille (40 §). Jäteasetuksen 10 §:ssä jätteen keräykseen liittyen todetaan, että kiinteistön haltijan, kunnan, jätteen haltijan, tuottajan, jakelijan ja muun toimijan on huolehdittava siitä, vastaanottopaikassa on riittävä määrä kannellisia säiliöitä, maahan upotettavia syväkeräyssäiliöitä, jätelavoja tai muita jäteastioita, jotka soveltuvat kerättäville jätelajeille.

On tärkeää, että jäteastiat on mitoitettu oikein tyhjennysväliin nähden, sillä ne on aina pystyttävä sulkemaan. Toisaalta tarpeeseen nähden liian suuria jäteastioita käyttämällä ei voi perustella pidempää tyhjennysväliä.

Jätehuoltomääräyksissä listataan kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa käytettävät vaihtoehtoiset jäteastiat. Jäteastioita lueteltaessa ei voida suosia tietyn valmistajan jäteastioita, vaan määräyksissä kuvataan niiden teknisiä ominaisuuksia.

Jätehuoltomääräyksissä on järkevää mahdollistaa myös muunlaisen jäteastian käyttö sopimalla asiasta jätteenkuljetusyrityksen kanssa. Näin voidaan edistää uusien innovaatioiden käyttöön ottamista ja siten parantaa esimerkiksi jätteenkuljettajan työturvallisuutta.

19 § Jäteastian merkitseminen

Jäteasetuksen 10 § velvoittaa merkitsemään jäteastioihin niihin kerättävän jätelajin ja keräyksestä vastaavan yhteisön yhteystiedot. Tarkennuksena voidaan määrätä, että jäteastiaan tulee merkitä sekä jäteastian tyhjentämisestä vastaava taho, kuten kuljetusyritys, sekä käsittelyn järjestämisestä vastaava taho.

Lisäksi tilanteissa, joissa jäteastia ei ole kiinteistön välittömässä läheisyydessä on suositeltavaa velvoittaa merkitsemään siihen jäteastian haltijan tiedot. Tällöin mahdollisiin ongelmiin voidaan puuttua tehokkaasti.

20 § Jäteastioiden täyttäminen

Jäteastioiden täyttämisestä säädetään jäteasetuksen 10 §:ssä. Jäteastioiden täyttämisen osalta jätehuoltomääräyksissä määrätään, mitä jäteastioihin voidaan laittaa ja miten jätteet tulee esimerkiksi pakata.

Jos jäte ei jostain syystä mahdu kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa jäteastiaan, määräyksissä annetaan mahdollisuus sijoittaa jäte jäteastian läheisyyteen. Sijoittaminen on rajattava sellaiseksi, että siitä ei aiheudu haittaa tai vaaraa vastaanottopaikalla tai jätteenkuljetukselle. Jätteen sijoittaminen jäteastian ulkopuolelle ei saa myöskään aiheuttaa työturvallisuusriskiä, joten ylimääräiselle jätteelle on annettava esimerkiksi painorajoitus.

Lista jätteistä, joita ei saa sijoittaa kuivajäteastiaan on hyvä sisällyttää jätehuoltomääräyksiin. Siten voidaan edistää asianmukaisen ja turvallisen jätehuollon toteutumista.

Jätteiden pakkaamiseen liittyvät määräykset annetaan pilaantuvista, likaavista ja pölyävistä jätteistä terveyden ja ympäristön suojelemiseksi sekä jäteastioiden likaantumisen ehkäisemiseksi.

21 § Kunnossapito ja pesu

Jäteastian haltija veloitetaan huolehtimaan jäteastioiden asianmukaisesta kunnosta. Jäteasetuksen 10 § velvoittaa pitämään jäteastian kunnossa ja puhdistamaan sen riittävän usein, jotta keräyksestä ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Asia liittyy siis myös työturvallisuuteen.

Jätehuoltomääräyksissä on hyvä esittää vaatimuksia jäteastioiden puhdistamiselle esimerkiksi vuosittain. Joissakin tilanteissa tiheämpi pesurytmi kuin kerran vuodessa voi olla perusteltu.

22 § Tyhjennysvälit

Jäteastiat on tyhjennettävä riittävän usein, jotta hygieenisiä haittoja tai hajuhaittoja ei pääse syntymään. Kyseiset haitat aiheutuvat yleensä muiden jätteiden seassa olevasta biojätteestä. Kuivajäteastian tyhjennysväliä voidaan pidentää erottamalla biojäte kuivajätteestä. Jäteasetuksen 10 § velvoittaa tyhjentämään jäteastiat niin usein, että jäteastia voidaan aina sulkea, jäte mahtuu astiaan eikä jätteestä aiheudu ympäristön likaantumista tai roskaantumista taikka hajua tai muuta hygieenistä haittaa.

Asumisessa ja muussa kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä syntyvien lietesäiliöiden tyhjentämisestä määrätään erillisessä pykälässä, sillä kyseiset määräykset eivät yleensä koske kuin pientä joukkoa kiinteistöistä.

Tässä pykälässä annetut tyhjennysvälit koskevat kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvia asuinkiinteistöjä sekä muita kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Tyhjennysvälit määritetään alueella paikallisten olosuhteiden ja tarpeiden mukaisiksi.

Vaikka biojäte lajiteltaisiin omaan jätteastiaansa tai kompostoitaisiin kiinteistöllä, kulkeutuu sitä kuivajäteastiaan esimerkiksi erilaisten ruokapakkausten mukana. Tämän takia kuivajäteastia on tyhjennettävä riittävän usein, yleensä vähintään kerran kuukaudessa, vaikka biojäte lajiteltaisiinkin erilleen.

Biojätteen jätteastia on hajuhaittojen vuoksi tyhjennettävä kesäaikana vähintään joka toinen viikko.

Sellaisten kiinteistöjen kuivajäteastiat voidaan tyhjentää läpi vuoden kahdeksan viikon välein, joilla on käytössään myös energiajäteastia. Mahdolliset biojätejäämiä sisältävät ruokapakkaukset kuuluvat läpi vuoden neljän viikon välein tyhjennettävään energiajäteastiaan, jolloin ne eivät ole aiheuttamassa hajuhaittoja kuivajäteastiassa.

Syväkeräyssäiliöihin kerättävän biojätteen osalta tyhjennysväliä voidaan pidentää neljään viikkoon. Useimmiten tyhjennysvälin pidentäminen tätä pidemmäksi ei ole tyhjentämisen kannalta järkevää, koska jo kahden viikon aikana biojätteestä erottuu nesteitä niin paljon, että tyhjennys voi muodostua teknisesti haastavaksi.

Vakituksessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen kuivajäteastian harvennettu tyhjennysväli on mahdollista tietyin edellytyksin. Voidaan esimerkiksi edellyttää, että astiaan ei saa laittaa biojätettä ja kiinteistön asukasmäärän on oltava vähäinen.

Ympärivuotisessa käytössä olevien vapaa-ajanasuntojen osalta suositellaan noudatettavan vakituksessa käytössä oleville kiinteistöille annettuja jätteastioiden tyhjennysvelvoitteita. Vain kesäaikana käytössä olevien vapaa-ajanasuntojen ei ole tarpeen olla liittyneenä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen talviaikana.

6 Luku JÄTTEEN KERÄYSPAIKAT

23 § Jäteastian sijoittaminen

Jäteasetuksen 10 §:n mukaan keräyspaikkaan on oltava esteetön pääsy ja jäte on voitava kuormata turvallisesti. Jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa tarkempia määräyksiä vastaanottoaikan järjestämiseen ja jätteastioiden sijoittamiseen liittyen. Rakennusjärjestyksen tai muiden rakentamiseen

liittyvien määräysten velvoitteita ei ole tarpeen toistaa jätehuoltomääräyksissä. Mikäli niitä kuitenkin mainitaan, niiden tulee olla yhteneviä rakennusjärjestyksessä annettavien velvoitteiden kanssa.

Koska jäteastioiden sijoittamiseen liittyvät asiat vaikuttavat merkittävästi työturvallisuuteen, on niihin kiinnitettävä huomiota. Esimerkiksi jäteastioiden liikuttaminen sekä kuormaaminen pitää pystyä tekemään turvallisesti, kuten myös liikkuminen alueella.

24 § Jäteastian sijoituspaikan tai jäteastian lukitseminen

Tällä pykälällä varmistetaan, että jätteenkuljettaja pääsee helposti kuormaamaan jätteen sen kuljettamista varten. Kiinteistön haltijan on aina etukäteen sovittava jätteenkuljetusyrityksen kanssa mahdollisista muista kuin jätehuoltomääräyksissä mainituista lukitsemistavoista.

25 § Alueelliset jätteiden keräyspaikat

Roskaantumisen ehkäisemiseksi on määrättävä, että keräyspaikalle saa toimittaa ainoastaan sellaisia jätteitä, joita varten siellä on jäteastia. Lisäksi tulee määrätä, että jätteitä ei saa jättää jäteastioiden ulkopuolelle, sillä valvomattomilla keräyspaikoilla jäteastioiden ulkopuolelle jätetyt jätteet aiheuttavat helposti roskaantumista.

Alueellisen keräyspaikan ylläpito suositellaan määrättäväksi sen järjestäjälle.

7 Luku JÄTTEENKULJETUS

26 § Kuormaaminen

Jätteiden kuormaamista käsittelevät pykälät koskevat pääosin jätteen kuljettajia. Jäteasetuksen 10 §:n mukaan kuormaaminen tulee ajoittaa siten, että läheisyydessä asuville ja oleskeleville ei aiheudu melu- tai muuta häiriötä.

Kuormausaikoja määriteltäessä on otettava huomioon paikalliset tarpeet, jotka riippuvat kuljetusten logistiikasta. Kuormaaminen on tarpeen sallia myös lauantaisin ja pyhäpäivinä, jotta jätehuollosta pystytään huolehtimaan

esimerkiksi pääsiäisen aikana. Kuormaamista lauantaisin ja pyhäpäivinä voidaan rajoittaa sallimalla se ainoastaan arkikypyhien yhteydessä.

Kuormausajat koskevat myös elinkeinotoimintaa, sillä ne liittyvät jätehuollon tekniseen toteutettavuuteen ja niiden kautta estetään melun syntymistä, joka voi olla terveyshaitta.

Jätteiden kuormaamisesta ei saa aiheutua roskaantumista. Koska roskaantuminen johtuu jätteiden leviämisestä ympäristöön, voidaan jätteen kuljettaja velvoittaa huolehtimaan siitä, että jätettä ei pääse leviämään ympäristöön.

Suurempien jäte-erien kokoaminen esimerkiksi siirtolavalle voidaan sallia, jos se on alueella tarpeen. Jätteiden kokoamiseen on vaadittava maanomistajan lupa.

27 § Kuljettaminen

Kuljettamista koskevat määräykset koskevat pääosin jätteen kuljettajia.

Kuljettamisen osalta tavoitteena on varmistaa, että se ei aiheuta ympäristön roskaantumista tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Jäteasetuksen 11 § velvoittaa kuljettamaan jätteet tiiviissä pakkauksessa, umpinaisessa kuljetusvälineessä tai muuten peitettynä. Tähän voidaan jätehuoltomääräyksissä antaa tarkennuksia. Vastuussa jätteiden asianmukaisesta kuljetuksesta on jätteenkuljettaja.

Erilliskerätyt tai erilaatuiset jätteet voidaan kuljettaa samassa säiliössä vain silloin, kuin se ei aiheuta haittaa niiden kierrättämiselle tai hyödyntämiselle. Erilläänpitovelvollisuudesta säättävän jätelain 15 § mahdollistaa tämän. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi keräyslasia ja keräysmetallia kuljetettaessa.

Jätelain 121 § määrää siirtoasiakirjan laatimisveloitteesta tietyille jätelajeille. Jätehuoltomääräyksissä voidaan tuoda esille kyseinen laatimisveloite ja velvoittaa luovuttaja, kuljettaja ja vastaanottaja olemaan selvillä siitä. Jätelaissa ja asetuksessa on tarkat määräykset ja sisältövaatimukset siirtoasiakirjaan liittyen, joten niitä ei tarvitse tuoda esille varsinaisissa jätehuoltomääräyksissä. Muutoin siirtoasiakirjaa voidaan käsitellä esimerkiksi Jäteoppaassa.

28 § Jätteen vastaanotto- ja käsittelypaikat

Tämä jätteen vastaanotto- ja käsittelypaikkoja koskeva määräys on tarkoitettu jätteen kuljettajille.

Kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat ja kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen luovutetut jätteet on kuljetettava kunnan osoittamaan paikkaan. Jätteitä ei saa kuljettaa muihin vastaanottopaikkoihin. Tuottajavastuunalaiset pakkausjätteet veloitetaan jätelain mukaisesti kuljettamaan tuottajien järjestämään vastaanottopaikkaan.

Jätehuoltomääräyksissä on hyvä tuoda esille yleiset vastaanotto- ja käsittelypaikkojen käyttämisestä koskevat veloitteet ja käytännöt.

29 § Jätteenkuljetuksen määräaikainen keskeyttäminen

Jätehuoltomääräyksissä voidaan mahdollistaa kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen keskeyttäminen tilanteissa, joissa kiinteistö on tyhjillään ja käyttämättömänä. Keskeytyksen tulee aina olla määräaikainen. Sitä voidaan tarpeen mukaan jatkaa määräajan päättyessä.

Jotta keskeytys voidaan myöntää, on arvioitava millaisen ajan kiinteistö voi olla tyhjillään ilman että syntyy tarvetta jätteenkuljetuksen keskeyttämiselle. Samoin arvioidaan keskeyttämisen kohtuullisuutta niin kiinteistön kuin jätehuollon järjestäjänkin kannalta.

Lyhytaikaisesta keskeytyksestä voidaan sopia jätteenkuljetuksesta huolehtivan tahon kanssa. Pidempiaikaiset keskeytykset edellyttävät poikkeamista jätehuoltomääräyksistä. Niiden edellytyksenä tulee olla varmuus siitä, että kiinteistö on käyttämätön.

Määräyksissä mahdollistetaan myös asumisessa syntyvien lietteiden jätteenkuljetuksen keskeyttäminen. Koska lietesäiliöt voidaan harvimmillaan tyhjentää kerran vuodessa, keskeytys käytännössä tarkoittaa sitä, että kiinteistön tulisi olla käyttämättä tätä pidempiä aikoja. Siten voi olla perusteltua edellyttää aina poikkeamista kun halutaan keskeyttää lietteiden kiinteistöittäinen jätteenkuljetus.

30 § Jätteenkuljetuksen keskeyttäminen toistaiseksi

Jätteenkuljetuksen keskeyttäminen toistaiseksi mahdollistetaan ainoastaan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tai terveydensuojeluviranomaisen lausunnolla, riippuen siitä onko asunto käyttö- vai asumiskelvoton.

31 § Kuljetusrekisteri ja tietojen toimittaminen

Jätelain 39 §:ssä määrätään jätteen kuljettajan velvollisuudesta ilmoittaa vuosittain tiedot tehdyistä jätteenkuljetuksista. Velvollisuutta täsmennetään jäteasetuksen 26 §:ssä. Tietojen toimittamistavasta määrätään jätehuoltomääräyksissä. Vaikka määräys tietojen toimittamisesta tulee jätelaista, on se suositeltavaa sisällyttää myös määräyksiin.

Jätteen kuljettajan on vuosittain annettava tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle kiinteistöistä, joilta jätettä on noudettu, sekä jäteastioiden tyhjennyskerroista kiinteistöittäin ja jätelajeittain. Kunnan jätehuoltoviranomainen voi pyytää toimittamaan tiedot neljännesvuosittain, jos se on toiminnan seuraamiseksi tarpeellista.

Jätehuoltomääräyksissä voidaan ottaa kantaa kuinka usein tiedot toimitetaan tai mihin aikaan vuodesta tiedot on toimitettava.

Tarvittaessa voidaan antaa tarkempia määritelmiä tietojen luovuttamismuodosta. Tiedot voidaan pyytää joko sähköisessä muodossa tai muussa jätehuoltoviranomaisen erikseen ilmoittamassa muodossa, käytännössä käsin kirjoitetussa muodossa. Tietoja sähköisesti pyydetessä jätehuoltomääräyksissä ei voida suosia esimerkiksi tiettyjen yritysten ohjelmistoja. Määräyksen perusteella ei voida velvoittaa jätteen kuljettajaa hankkimaan tiettyä ohjelmistoa.

Lisäksi pykälässä kerrotaan, minne ilmoitetut tiedot kirjataan ja kuka vastaa tietojen kirjaamisesta.

32 § Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomien jätteiden kuljettaminen

Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomat jätteet voidaan kuljettaa kunnan järjestämään keräyspaikkaan jätteen haltijan toimesta, mikäli

tämä sallitaan jätehuoltomääräyksissä (jätelaki 41 §). Määräys on tarpeellinen, jos ja kun halutaan sallia esimerkiksi suurikokoisten jätteiden tai rakennus- ja purkujäte-erien kuljettaminen omatoimisesti jäteasemalle.

Yritykset, jotka ovat rekisteröityneet jätehuoltorekisteriin, voivat tarjota noutopalvelua suurikokoisille jätteille. Palvelun tilaaminen yritykseltä tulee mahdollistaa jätehuoltomääräyksissä.

Jäteastioiden asianmukaisen täyttämisen edistämiseksi voidaan laatia määräys kiinteistön haltijan velvollisuudesta huolehtia jäteastian tyhjentämisestä ja jätteenkuljetuksesta, jos jäteastiassa on kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomia jätteitä. Käytännössä tämä tarkoittaa jätteenkuljetuksen tilaamista kiinteistön haltijan laskuun jätehuoltorekisteriin rekisteröityneeltä yrittäjältä.

33 § Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomien jätteiden vastaanotto- ja käsittelypaikat

Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomat jätteet ja kunnan yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätteet, joita ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, toimitetaan omatoimisesti kunnan osoittamiin vastaanottopaikkoihin.

Tämän pykälän tarkoituksena on kertoa kiinteistöjen haltijoille ja jätteen tuottajille vastaanottopaikoista, joihin jätteet voi toimittaa.

Jätehuoltoviranomainen velvoittaa kunnallisen yhdyskuntajätehuollon toteuttajan eli kunnan pitämään ajantasaista listaa vastaanottopaikoista. Listaa vastaanottopaikoista ei kannata sisällyttää jätehuoltomääräyksiin tai niiden liitteisiin, sillä vastaanottopaikat voivat vaihdella lyhyenkin aikavälin sisällä. Parempi vaihtoehto on sisällyttää pykälään tieto siitä, mistä ajantasainen tieto vastaanottopaikoista on saatavilla.

Jäteoppaassa on hyvä tuoda esille esimerkiksi Jätelaitosyhdistyksen ylläpitämä kierratys.info -verkkopalvelu, joka sisältää tietoa hyötyjätteiden vastaanottopaikoista sekä helpon hakutoiminnon. Koska kyse on neuvonnasta eikä määräyksestä, luonteva sijoituspaikka tälle tiedolle on Jäteopas.

8 Luku ASUMISESSA SYNTYVÄT LIETTEET JA MUUT KUNNALLISEN YHDYSKUNTAJÄTEHUOLLON PIIRIIN KUULUVAT LIETTEET

Asumisessa syntyvien ja muiden kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien lietteiden osalta jätehuoltomääräyksissä määrätään lähinnä säiliöiden tyhjennysväleistä sekä mahdollisuuksista lietteen omatoimiseen käsittelyyn.

Tarkoituksena on varmistaa, että asumisessa syntyvät lietteet käsitellään asianmukaisesti eikä niistä pääse aiheutumaan haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Lähtökohtaisesti lietteet kuljetetaan kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa. Käsittelyn asianmukaisuuden varmistamiseksi on huolehdittava, että liete poistetaan säiliöistä riittävän usein.

Vähimmäistyhjennysvälit perustuvat haja-asutuksen jätevesiasetukseen (209/2011) ja tarkennuksia voidaan antaa jätehuoltomääräyksissä.

Jätehuoltomääräyksissä voidaan mahdollistaa lietteiden pienimuotoinen omatoiminen käsittely. Jätelain 41 §:n 2 momentissa säädetään, että "Jätteen haltija voi 1 momentin estämättä järjestää sellaisen jätteen kuljetuksen, joka poikkeuksellisen kokonsa, suuren määränsä tai muun ominaisuutensa vuoksi ei sovellu kuljetettavaksi tavanomaisessa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, jos kuljetus on hyväksytty kunnan jätehuoltomääräyksissä tai ympäristönsuojelulain 19 §:n nojalla annetuissa kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä. Jätteen haltija voi vastaavin edellytyksin itse käsitellä jätteen kiinteistöllään, jos käsittely on pienimuotoista."

Lietteiden asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi omatoimiselle käsittelylle on annettavat tarkat puitteet jätehuoltomääräyksissä. Käsittelyn tulisi jätelain mukaan olla nimenomaisesti pienimuotoista. Tähän malliin on koottu esimerkkejä omatoimisesta käsittelystä ja sen rajoitteista. Kaikesta omatoimisesta käsittelystä on tarpeen velvoittaa ilmoittamaan jätehuoltoviranomaiselle.

34 § Tyhjennysvälit ja lietteen toimittaminen käsiteltäväksi

Vaikka saostussäiliöiden ja pienpuhdistamoiden lietetilöiden lietteenpoiston vähimmäistyhjennysvelvoite sekä umpisäiliöiden tarkkailuvelvoite perustuvat haja-asutuksen jätevesiasetukseen (209/2011), tulee ne tuoda esille myös

jätehuoltomääräyksissä. Haja-asutuksen jätevesiasetuksen mukaan liete on poistettava saostussäiliöistä ja pienpuhdistamoiden lietetiloista vähintään kerran vuodessa.

Lakihierarkiassa asetus menee määräyksen edelle ja laki asetuksen edelle. Eräin paikoin on katsottu, että jätelainsäädäntö ja sen mukaiset jätehuoltomääräykset ohittavat ympäristönsuojelulainsäädännön ja sen nojalla annetun asetuksen tässä tyhjennysväliasiassa. Oikeudellisesti asia ei kuitenkaan ole näin. Jätehuoltomääräyksissä ei voi antaa määräyksiä, jotka ovat ristiriidassa haja-asutuksen jätevesiasetuksen säännösten kanssa. Jätehuoltomääräyksillä ei siten voida antaa lupaa poiketa hajajätevesiasetuksen mukaisista lietteenpoiston vähimmäisvaatimuksista.

Harmailla jätevesillä tarkoitetaan jätevettä, joka on peräisin ainoastaan pesemisestä, siivoamisesta, keittiöstä tai muusta vastaavasta toiminnasta. Harmaa jätevesi ei sisällä vesikäymälän huuhteluvettä tai esimerkiksi kuivakäymälän suotovesiä. Haja-asutuksen jätevesiasetuksessa ei luokitella saostussäiliöitä käyttötavan mukaan kaikkien jätevesien, harmaiden tai mustien vesien säiliöihin. Siten lietteenpoiston vähimmäisvelvoite koskee sekä mustien että harmaiden jätevesien saostussäiliöitä riippumatta siitä, ovatko ne ympärivuotisessa käytössä vai eivät.

On tärkeää huomata, että vähimmäistyhjennysvälejä on noudatettava, vaikka lietteen käsittely tapahtuisi kiinteistöllä omatoimisesti.

Jätevesilietesäiliöiden lisäksi hiekan-, öljyn- ja rasvanerotuskaivojen tyhjentämisestä on huolehdittava säännöllisesti. Kyseisten kaivojen tyhjentäminen ja hoitaminen ovat ennakoivia toimia, joilla ehkäistään ongelmia viemäriverkostossa. Samoin on huolehdittava fosforinpoistokaivojen suodatinmassojen, biosuotimiin kertyvien massojen sekä maapuhdistamoiden massojen jätehuollosta. Massojen poistaminen on otettava tarvittaessa huomioon jätehuoltomääräyksissä.

Jätelain 94 § velvoittaa jätteen ammattimaista kuljettamista harjoittavat toimijat tekemään hakemuksen alueelliselle ELY-keskukselle toiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin. Jätehuoltomääräyksissä annettava velvoite luovuttaa liete ainoastaan ko. rekisteriin hyväksytyille toimijalle on tärkeää lietteiden asianmukaisen kuljettamisen ja käsittelyn vuoksi. Rekisteröimisen edellytyksenä on, että kuljettaja toimii ammattimaisesti, lakien ja asetuksen mukaan, toiminnasta ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle ja kuljetuskalusto soveltuu käyttötarkoitukseensa.

Lisäksi määräyksessä veloitetaan kuljettamaan liete kunnan osoittamaan paikkaan. Tämä velvoite koskee lietteen kuljettajaa. Määräyksessä estetään lietteiden kuljettaminen esimerkiksi läheiselle maatilalle, joka ei ole kunnan osoittama käsittelypaikka.

35 § Lietteiden omatoiminen käsittely

Mikäli jätehuoltomääräyksissä sallitaan lietteen omatoiminen käsittely, on jätehuollon järjestämisen seurannan kannalta tärkeää, että tieto omatoimisesta käsittelystä tulee jätehuoltoviranomaiselle. Tiedot omatoimisesta käsittelystä tarvitaan, jotta jätehuoltoviranomainen voi seurata ja valvontaviranomainen valvoa asianmukaista jätehuollon toteutumista. Velvoite antaa tiedot omatoimisesta käsittelystä on tässä mallissa tuotu pykälän alkuun, ja se koskee kaikkia pykälässä mainittuja käsittelyvaihtoehtoja.

Maatilojen omatoiminen asumisessa syntyvien lietteiden käsittely ja peltokäyttö voidaan sallia. Myös maatilalla ja muutamien lähellä sijaitsevan asuinkiinteistön käsiteltyjen lietteiden levittäminen peltoon voidaan sallia. Muun muassa Maa- ja metsätalousministeriön asetus lannoitevalmisteista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta (12/12) toteaa peltolevityksen olevan mahdollista. Lietteiden käsittelyä säätelee kuitenkin jätelaki.

Omatoiminen saostussäiliöiden mustien jätevesilietteiden (ja umpisäiliöiden jätevesien) käsittely voidaan sallia, jos kiinteistöllä on käytössään (joko omana tai esimerkiksi vuokrattuna) siihen soveltuvat laitteistot sekä olosuhteet ovat sopivat. Tällaisesta menettelystä ilmoittavan osalta on varmistettava, että stabiloitu liete voidaan käyttää lannoitustarkoituksessa eli kiinteistöllä on oltava hallinnassaan viljelykäyttöön tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen soveltuvaa peltoalaa. Siksi useimmiten kyseeseen tulee aktiiviviljelijä.

Liete tulee aina stabiloida ennen peltokäyttöä. Soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi kalkkistabilointi ja termofiilinen stabilointi. Kun lietteen käyttäminen lannoitteena on pienimuotoista, siihen ei vaadita Eviran lupaa. Saostussäiliö- ja pienpuhdistamolietteiden lisäksi voidaan sallia umpisäiliöiden jätevesien käsittely vastaavalla tavalla. Tällöin on varmistettava, että käsittelymenetelmä soveltuu myös tähän tarkoitukseen.

Harmaiden vesien saostussäiliöiden lietteenpoisto ja -käsittely voidaan joissakin tapauksissa sallia tehtävän itse. Muodostuvan lietteen määrän tulee olla vähäinen. Lisäksi voidaan edellyttää, että lietteen kuljetusolosuhteet ovat haastavat. Käytännössä tätä kohtaa voidaan soveltaa lähinnä loma-asuntoihin, jotka eivät ole ympärivuotisessa käytössä. Lietteiden käsittely tapahtuu kompostoimalla.

Muissa tapauksissa asumisessa syntyvien lietteiden omatoiminen käsittely on mahdollista hallitusti lähinnä silloin, kun syntyvän lietteen määrä on vähäinen tai se on kiinteässä muodossa. Käytännössä käsittelymenetelmänä on kompostointi. Varsinaista kompostointimenettelyä koskevat määräykset on sijoitettu jätteen omatoimista käsittelyä koskevaan kohtaan (15 §), johon tässä pykälässä viitataan. Kompostointi ainoastaan mahdollistetaan tässä pykälässä.

Kompostointi voidaan mahdollistaa esimerkiksi seuraavissa tapauksissa: 1. Joissakin pienpuhdistamoissa liete kerätään kiinteässä muodossa lietepussiin, joka voidaan kompostoida kiinteistöllä. 2. Kuivakäymälöissä syntyvä jäte voidaan kompostoida kiinteistöllä. 3. Joissakin pienpuhdistamoissa tai muissa järjestelmissä muodostuvan nestemäisen lietteen kerralla poistettava määrä on niin pieni, että se voidaan kompostoida kiinteistöllä. Omatoimisen käsittelyn rajoituksena ovat tällöin lietteen tilavuusraajat. Rajojen tulee perustua määrään, joka pystytään kompostoimaan asianmukaisesti.

Myös fosforinpoistokaivojen massat voidaan käsitellä kompostoimalla tai hyödyntää ravinteena pelloilla.

9 Luku ROSKAANTUMISEN EHKÄISEMINEN

36 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto

Ulkona järjestettäviä yleisötilaisuuksia koskevat jätehuoltomääräykset perustuvat sekä roskaantumisen ehkäisemiseen että jätelain velvoitteeseen asianmukaisesta jätehuollosta. Yleisötilaisuuden järjestäjä on jätelain 74 §:n mukaan vastuussa yleisötilaisuuden seurauksena roskaantuneen alueen siivoamisesta, jos roskaaja itse ei huolehdi siivoamisesta.

Määräyksissä velvoitetaan yleisötilaisuuden järjestäjä huolehtimaan tilaisuuden jätehuollosta kokonaisuudessaan, ei pelkästään siivoamisesta. Velvoite jätehuollosta huolehtimiseen on merkittävä toimenpide roskaantumisen ehkäisemiseksi, sillä sen perusteella tilaisuuden järjestäjän on hankittava

alueelle tarpeeksi jäteastioita ja huolehdittava niiden tyhjentämisestä tarpeen mukaan. Myös lajittelu ja erilliskerääminen määrätään tilaisuuden järjestäjän vastuulle.

Yleisötilaisuuden tai -tapahtuman siivoamisvelvollisuudesta voi olla tarpeen määrätä jätahuoltomääräyksissä, jos tilaisuudella ei ole selkeää järjestäjää. Esimerkkinä tällaisista tilaisuuksista ovat sosiaalisessa mediassa ilmoitetut tapahtumat, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu yhteen tietoverkossa leviävän kutsun tai muun tiedon perusteella. Jos määräystä ei sisällytetä jätahuoltomääräykseen, vastaa siivoamisesta ensisijaisesti roskaaja, toissijaisesti alueen haltija ja lopulta kunta.

Alueelle sijoitettavien jäteastioiden määrästä ja tyhjentämisestä on useimmiten tarpeen antaa tarkempia määräyksiä. Monipäiväisissä tilaisuuksissa on korostettava, että jäteastiat on tyhjennettävä päivittäin, vaikka perusvaatimus onkin niiden tyhjentäminen tarvittaessa.

Varsinkin suuremmissa yleisötilaisuuksissa lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden antaminen on tarpeen asianmukaisen ja turvallisen jätahuollon järjestämisen kannalta. Lajitteluvetoitteiden antaminen perustuu jätelain 13 ja 15 §:ään, joten ne voidaan antaa myös sellaiselle yleisötilaisuuden järjestäjälle, joka harjoittaa elinkeinotoimintaa järjestämällä yleisötilaisuuden.

Lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet voivat perustua jätahuoltomääräysten muita kuin asuinkiinteistöjä koskeviin lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteisiin tai ne voidaan määrätä erikseen syntyvien jätemäärien perusteella.

Suurista tapahtumista voidaan velvoittaa ilmoittamaan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Suurten yleisötilaisuuksien järjestäjältä voidaan vaatia myös jätahuoltosuunnitelman esittämistä ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kunta harkitsee tarpeensa mukaan onko ilmoittaminen välttämätöntä. Myös terveydensuojeluviranomaisen informoiminen on useimmiten järkevää. Suositeltavaa on, että ympäristönsuojeluviranomainen välittää tiedon terveydensuojeluviranomaiselle.

37 § Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla

Jätelaissa annetaan tarkat määräykset roskaantumisen ehkäisemisestä sekä siitä, mikä taho on siivousvelvollinen eri tilanteissa. Nämä määräykset voidaan

sisällyttää Jäteoppaaseen, jotta ne tulevat kuntalaisten ja yksityisten toimijoiden tietoon. Tässä pykälässä annetaan ainoastaan jätelain määräyksiä täsmentäviä määräyksiä.

Jätelaissa annettua roskaamiskieltoa voidaan korostaa kieltämällä jätehuoltomääräyksissä jätteiden sijoittaminen jäteastian ulkopuolelle yleisillä alueilla. Koska yleisillä alueilla olevat jäteastiat voivat olla muidenkin tahojen kuin kunnan ylläpitovastuulla, voi olla tarpeen korostaa että määräys koskee kaikkien toimijoiden (esimerkiksi tienpitäjän) ylläpitämiä jäteastioita, vaikka kyseessä ovat kunnalliset jätehuoltomääräykset. Lisäksi voidaan antaa velvollisuus ilmoittaa jäteastian täyttymisestä siitä vastaavalle taholle.

10 Luku VAARALLISET JÄTTEET JA ERITYISJÄTTEET

38 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto

Jätehuoltomääräysten vaarallisia jätteitä koskevat määräykset velvoittavat myös elinkeinotoiminnan harjoittajia. Vaarallista jätettä koskevilla määräyksillä määrätään turvallisen jätehuollon käytännön järjestelyistä. Vaikka jätelaissa ja -asetuksessa määrätään vaarallisten jätteiden erilläänpitovelvollisuudesta, on järkevää tuoda asia esille lyhyesti myös jätehuoltomääräyksissä. Jäteoppaassa voidaan käsitellä lainsäädännön vaatimuksia tarkemmin.

Vaarallisen jätteen varastoinnista väliaikaisessa paikassa voi aiheutua haittaa tai vaaraa ympäristölle ja terveydelle. Sen vuoksi jätehuoltomääräyksiin on sisällytetty väliaikaista varastointia koskeva määräys. Määräys enimmillään vuoden säilytysajasta koskee kaikkia kiinteistöjä, myös esimerkiksi päivittäistavarakaupoissa sijaitsevia kerätyn sähkö- ja elektroniikkaromun säilytykseen tarkoitettuja jäteastioita tai kontteja ja varmistaa osaltaan jätteen asianmukaista käsittelyä.

Kunnan on järjestettävä asumisessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto, mikäli vaarallisen jätteen määrä ei ole kohtuuton. Siten näissä toiminnoissa syntyvät vaaralliset jätteet määrätään toimitettavaksi kunnan osoittamaan vastaanottoaikaan. Tuottajavastuunalaiset sähkö- ja elektroniikkaromu sekä paristot ja akut määrätään toimitettavaksi tuottajan järjestämään vastaanottoaikaan. Lääkejätteet puolestaan tulee toimittaa apteekkiin, joka on tehnyt niiden vastaanottamisesta sopimuksen kunnan kanssa.

Vaihtoehtoisesti lääkejätteet veloitetaan toimittamaan kunnan osoittamaan paikkaan.

Muissa toiminnoissa, kuten sosiaali- ja terveystaloudessa sekä kouluissa, syntyvät vaaralliset jätteet toimitetaan vastaanottajalle, jolla on lupa niiden vastaanottamiseen. Sama määräys koskee elinkeinotoiminnan harjoittajaa.

Mikäli kyseessä on merkittävä erä vaarallista jätettä, tulee sen toimittamisesta sopia vastaanottajan kanssa. Tällöin vastaanottaja voi varautua suuren jätemäärän turvalliseen käsittelyyn ja varastointiin. Ilmoituksen kautta kunta voi myös velvoittaa toimittamaan maa- ja metsätaloudessa syntyvät vaarallista jätettä olevat merkittävät erät toimitettavaksi muualle, jos käsittely ei kunnan järjestelmissä ole mahdollista.

Vaarallisen jätteen pakkaamisen osalta jäteasetuksessa on tarkat ohjeet, joihin näissä määräyksissä viitataan. Velvoittamalla alkuperäispakkauksen käyttämiseen pyritään varmistamaan vaarallisen jätteen asianmukainen pakkaaminen ja merkitseminen.

39 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöllä

Vaarallisen jätteen keräyspaikkaa koskevat määräykset koskevat kaikkia toimijoita omakotikiinteistöjä lukuun ottamatta, sillä ne liittyvät jätehuollon tekniseen järjestämiseen sekä turvallisuuteen. Pykälässä annetaan määräyksiä vaarallisten jätteiden säilyttämisestä turvallisesti asianmukaisissa astioissa. Lisäksi veloitetaan kiinteistön haltija tiedottamaan keräyspaikan käyttäjiä sen asianmukaisesta ja turvallisesta käytöstä. Tarkoituksena on, että vaarallisten jätteiden keräämisestä ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

40 § Erityisjätteet

Erityisjäte veloitetaan erotettavaksi muista jätteistä. Erityisjätteiden osalta määrätään niiden pakkaamisesta sekä merkitsemisestä niiden turvallisen käsittelyn varmistamiseksi.

41 § Terveydenhuollon vaaralliset jätteet ja erityisjätteet

Mikäli terveydenhuollon erityisjätteitä, joihin sisältyy myös esimerkiksi kudosjäte, ei ole rajattu pois jätehuoltomääräysten soveltamisalasta, voidaan niihin liittyvät määräykset sisällyttää tähän erilliseen pykälään. Määräyksiä annettaessa tulee ottaa huomioon asiaa koskeva lainsäädäntö sekä kunnan muun määräyskokoelman määräykset aiheesta. Useimmissa tapauksissa riittää viittaus muuhun lainsäädäntöön, jossa on annettu tarkat ohjeet asiasta.

Terveydenhuollon erityisjäte on pakattava kuten muukin erityisjäte eli kestäviin ja tiiviisiin pakkauksiin.

11 Luku MUUT MÄÄRÄYKSET

42 § Tiedottamisvelvoite

Jotta varmistutaan kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaisen jätehuollon toteutumisesta, määrätään kiinteistön haltijalle tiedottamisvelvollisuus jätehuoltomääräysten mukaisista velvoitteista kiinteistössä asuville tai sitä muuten käyttäville.

43 § Jätehuoltomääräysten valvonta

Jätelain 24 §:ssä säädetään jätelain ja sen nojalla annettujen jätehuoltomääräysten valvonnasta. Valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen sekä alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus).

Jätehuoltomääräyksiin on hyvä kirjata tieto siitä, mitä seurauksia jätehuoltomääräysten noudattamatta jättämisellä on, vaikka sitä koskevat säädökset tulevat suoraan jätelaista (125 §, 126 §, 131 § ja 136 §).

Jätelain mukaan jätehuoltomääräysten rikkomisesta annetaan ensin valvontamääräys lopettaa jätehuoltomääräysten vastainen toiminta ja vasta toiminnan toistuessa määrätään rangaistus. Valvontailmoitusta seuraava toimenpide voi olla toiminnasta riippuen jätelain 129 §:n mukainen uhkasakko, teettämishukka tai keskeyttämishukka.

44 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä

Jätelain 91 §:n mukaan jätehuoltomääräyksissä määrätty viranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen jätehuoltomääräysten noudattamisesta päätöksessä mainituin perustein. Siten jätehuoltomääräyksissä on tarpeen määrätä poikkeuksen myöntävästä viranomaisesta.

Jätehuoltomääräyksiin on sisällytetty edellytyksiä jätehuoltomääräyksistä poikkeamiselle erinäisissä tilanteissa. Kyseisiä edellytyksiä ei tarvitse luetella uudelleen tässä pykälässä.

45 § Voimaantulo

Voimaantulopykälään kirjataan ajankohta, jolloin jätehuoltomääräykset tulevat voimaan ja luetellaan ne jätehuoltomääräykset, jotka uusilla määräyksillä kumotaan.